

Zij zou naar 't kommandatuur gaan,
't geen zij gezien had daar aangeven.
Een huiszoeking ter stond gedaan
die hem misschien zal kosten 't leven,
bracht weldra wapens aan het licht.
Zij zou zeer goed de plaats aanwijzen
waar men ze vinden zou wellicht.
Zou 't hair u niet te berge rijzen ?

16 juni 1915

Tot nu toe is er geen vonnis.
Men heeft hem eten mogen dragen.
Verschoning ook. Dit is gewis,
- men moet er zelfs niet meer naar vragen -
hem 't leven toch zal zijn gespaard.
Want hier is weer veel geld te kloppen.
't Is best een goede buit vergaard;
hij zal niet weinig mogen doppen.
Dit zal vast hun besluit nu zijn,
en toen naar Duitsland zijn verzonden,
gevangen voor een goed termijn,
en binst die tijd de Duitse honden
ja, zullen hem, maar al te waar,
een overgrote boet toepassen.
Een van die boeten die voorwaar,
zal vullen hunne leed'ge kassen.
Zij zullen al wat is in huis,
op hun gemak toen kunnen roven.
Och wat een donders laag gespuis.
Men kan bijna zulks niet geloven.
Die meid zal zeker, vrienden mijn,
zodra de Duitsers zijn aan 't lopen,
zeer streng toch ook gevonnist zijn,
haar daad zelf met de dood bekopen.

Onze rijmende hotelier weidt wel uit over de verantwoordelijkheid
van Helsmoortels meid en over de Duitse inhaligheid, maar niet
over het proces zelf. Zodat hij mij, niet alleen in literair
opzicht, volledig teleurstelt.

G. BILLIET

#

HET WAPENSCHILD VAN DE STAD OOSTENDE

Het op de markt brengen door onze kring van een prentkaart met
het Wapenschild van Oostende (10 ₣ in onze Museumshop) is een
welkome gelegenheid om onze leden de historiek van dit wapenschild
uit de doeken te doen !.....

Een Koninklijk Besluit van 27 januari 1956, verschenen in het
Belgisch Staatsblad van 14 maart 1956, bepaalt het Wapenschild
van de Stad Oostende als volgt :

"van goud met keper van sabel, vergezeld van drie sleutels van dezelfde kleur, die van het schildhoofd naar elkaar toegewend, die van de schildvoet met de sleutelbaard naar links. Het schild getopt met een kroon van goud met vijf fleurons en gehouden rechts, door een meerman van natuurlijke kleur, houdende in de rechterhand een zwaard van zilver, met gevest van goud, en links een meermin, eveneens van natuurlijke kleur, houdende in de linkerhand een spiegel van goud. Alles geplaatst op golven, met het oorlogskruis 1940-1945 met palm, het lint hiervan uitgaande van de schildvoet, over een anker van goud, gehecht aan keten van zilver, die geplaatst is onder een net van natuurlijke kleur, dat rechts over een drietand en links over een visschop gaat, beide van goud, schuinkruisgewijze opgesteld, de tanden en het blad naar boven gericht."

* * *

Het prototype van het huidige wapenschild dateert uit de 16e eeuw. Het werd voor 't eerst beschreven door C. GAILLIARD in zijn "Blasons d'Armes..." van 1557 : "...d'or au chevron de sable et troes cleefs en pal de memes..." (vertaald geeft dat : van goud (=geel) met een keper van sabel (=zwart) met drie sleutels paalsgewijs geplaatst van dezelfde kleur).

GAILLIARD bood een OMSCHRIJVING. De vroegst gekende AFBEELDING vinden we pas op een kaart van 1610.

De oudst gekende schepenzegels van de Stad Oostende (1303 tot 1523) waren géén heraldische zegels. Ze stelden dus géén stadschild voor maar wel de figuur van Sinte Pieter met in zijn rechterhand (links voor ons) twee sleutels (zijn heiligenattribuut) en in de linkerhand (rechts voor ons) de maquette van een kerkgebouw.

Het tegenzegel was een arm, komende van links (van rechts voor ons) met in de hand 2 sleutels.

De vroegste VERMELDING VAN HET STADSSCHILD vinden we, zoals gezegd pas in 1557; de vroegste AFBEELDING op een kaart van 1610. Pas in 1682 vinden we het eerste voorbeeld van een stadszegel waarop het door GAILLIARD omschreven schild afgebeeld staat. Dit type blijft nu nog steeds invoege (met toevoegingen waarover verder meer).

* * *

Hoe kwam men nu tot dit wapenschild ?

A. DE SLEUTELS :

De aanwezigheid van de sleutels kan verklaard worden door Sint-Pieter, patroon van de parochiekerk van Oostende en visser. Sleutels zijn van oudsher het attribuut in de uitbeelding van deze heilige.

Anderzijds kan de aanwezigheid van de sleutels ook verklaard worden als een verwijzing naar de sleutels van STADSPOORTEN : in 1267 werd Oostende immers tot stad verheven door Margaretha van Constantinopel en Gwyde van Dampierre (stadskeure van 28 juni 1267).

B. DE KEPER :

De "keper", het in dit geval zwarte (sabel)- motief in omgekeerde V-vorm, is terug te brengen tot Ridder Wouterman II uit Gent, schout van het naar zijn vader genoemde "ambacht" (=plattelands-omschrijving) van het Brugse Vrije. Dit specifieke ambacht omvatte de parochies Zandvoorde, Sinte-Katharina en Mariakerke, alsook gedeelten van Ettelgem, Oudenburg en Bredene. Samen het "Woutermansambacht".

Dit vraagt bijkomende verklaringen die we nu trapsgewijze geven :

1. Burggraaf Zeger II uit Gent had meerdere zoons, o.a. Zeger III, Diederik en Wouter(man) (=onze Wouterman I). Zeger II gebruikte als zegel een ruiterzegel. Het schild van die ruiter was "gevaïrd met een KEPER over alles heen".
2. Wouter(man) I, naar wie het Woutermansambacht genoemd werd, wordt vermeld tussen 1214 en 1261. Hij was schout en waterschout van dit ambacht; zijn nakomelingen eveneens. Wouterman I had dus rechten binnen het toenmalige Oostende, dat tot het ambacht behoorde.
3. Wouterman III, hoogstwaarschijnlijk zoon van Wouterman I en dus kleinzoon van Zeger II, was Schepen van het Brugse Vrije van 1265 tot 1274 en was ook schout en waterschout van het Woutermansambacht. In 1266 en 1270 vroeg hij om schadevergoeding voor verlies geleden door de oprichting van de Stad Oostende in 12..., van toen af een soort "enclave" binnen zijn ambacht. Als wapenschild voerde hij een KEPER, een motief afkomstig uit het ruiterzegel van zijn vermoedelijke grootvader Zeger II. Dit schild ("in goud een keper van sabel") vinden we bijvoorbeeld terug als schild van het Woutermansambacht op de kaart van het Brugse Vrije door Pieter POURBUS.

Besluit van A en B 1, 2 en 3 :

Combineer de sleutels (A) met de keper van het schild van het Woutermans ambacht (B) en je bekomt het Oostends Wapenschild.

* * *

EN VERDER :

- Het Nederlands besluit van 15 september 1819 bepaalt het schild van Oostende als van goud met keper in sabel, vergezeld van drie sleutels van hetzelfde, de twee van het hoofd afgewend - getopt door een kroon.
- Het Koninklijk Besluit van 13.11.1838 plaatste er nog twee schildhouders bij, rechts een meerman en links een meermin, beide in natuurkleur : "een geel veld, met eenen zwarten keper met drie sleutels, de twee aan de bovenzijde tegen elkander staende, het wapen gedekt met eene gulden kroon en hebbende tot schilddraegers, ter rechter zijde, eenen zeeman, en ter linker zijde, een sireen naar het leven."
- Het KB van 27 januari 1956 omschrijft het huidige wapenschild van de stad. Die omschrijving kan u hierboven lezen en staat ook op de prentkaart afgedrukt.

August VAN ISEGHEM

- Lit. : - M. SERVAIS, Wapenboek van de Provinciën en gemeenten van België.
- E. WARLOP, Het Stadswapen van Oostende, in Ostendiana I, 1972.